

Referanser: KISP 11/19

Arkivsak: 17/06301-13

Saksdokumenter:

Leserinlegg fra Karl Eldar Evang, januar 2019: *Zola-prisen til en politianmeldt aktivist*
Leserinlegg fra politiet og UDI, 2015: *Svært få er «ureturnerbare»*
Leserinlegg fra Tor B. Jørgensen, 2017: *Virkeligheten om de ureturnerbare*
Kronikk av Erhard Hermansen, Andreas Andersen, Guro Almås, Knut Hallen og Per N. Bondevik, Dagen, 7. november 2019: *Når rett blir urett*

Retten til arbeid for ureturnerbare og papirløse

Sammendrag

Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig råd behandlet på sitt møte 21. oktober 2019 saken KISP 11/2019: Retten til arbeid for ureturnerbare asylsøkere. KISP vedtok følgende på sitt møte:

1. KISP ber Mellomkirkelig råd følge opp sitt langvarige engasjement for ureturnerbare asylsøkere og retten til arbeid gjennom å gi uttalt støtte til Arne Vistes prinsipielle kamp, gjennom virksomheten Plog og i rettssystemet, for å endre norsk regelverk og praksis på dette området.
2. KISP ber Mellomkirkelig råd om å følge Arne Vistes sak, benytte seg av Menneskerettighetsutvalgets og KISPs kompetanse og legge en langsiktig strategi for å støtte retten til arbeid for ureturnerbare.

I forlengelse av vedtaket i KISP legger Mellomkirkelig råd opp til en drøftelse av:

1. Skal MKR uttale seg om retten til arbeid i forlengelse av tidligere uttalelser om norsk asylpolitikk og sårbare menneskers rettigheter?
2. Hvordan kan kirken bidra til å sikre retten til arbeid for alle borgere som befinner seg i landet?
3. Spørsmålet om fremgangsmåte (sivil ulydighet) i denne saken.

Sakspapiret inneholder en fremstilling av saken samt et forslag til uttalelse fra Mellomkirkelig råd.

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd vedtar følgende uttalelse i Sak 34/19

Retten til arbeid for ureturnerbare og papirløse

Menneskerettighetene har en juridisk og en moralsk side:

Menneskerettigheter forplikter først og fremst stater. Hver enkelt stat har ansvar for å respektere, beskytte og oppfylle menneskerettighetene, slik de er uttrykt i Verdenserklæringen om menneskerettigheter og de ulike menneskerettighetskonvensjonene.

Menneskerettigheter forplikter både hver enkelt kristen og kirken. Kirkens rolle som moralsk pliktbarer har ulike dimensjoner:

- Respektere menneskerettighetene: Kirken skal ikke bryte menneskerettighetene. Dersom andre kirker eller kirkelige aktører begår menneskerettighetsbrudd, har Den norske kirke ansvar for å påpeke dette.

- Beskytte og oppfylle menneskerettighetene: Kirken skal holde staten (den juridiske pliktbarer) ansvarlig for å beskytte og oppfylle menneskerettighetene. Maktkritikk og beslutningspåvirkning er aktuelle metoder. Kirken skal også styrke rettighetsholderens evne til selv å kjempe for sine rettigheter.

Kirkemøtevedtak i sak 9/14

Kirkemøtet i 2014 understreket Den norske kirkes moralske plikt til å si ifra når myndighetene ikke innfrir menneskerettighetene. Vi har også en plikt til å styrke og beskytte menneskerettighetsforkjempere.

Retten til arbeid er en fundamental menneskerettighet. I dag krenkes denne retten for ureturnerbare flyktninger, noe som er blitt tydeliggjort gjennom saken knyttet til Arne Vistes virksomhet i firmaet Plog.

Mellomkirkelig råd (MKR) ser på denne saken som svært interessant og viktig for behandlingen av ureturnerbare flyktninger i Norge. MKR ser at saken ikke er en ordinær enkeltsak i rettssystemet, men en viktig prinsipp sak for en gruppe mennesker som MKR har et tydelig engasjement for.

Vistes prinsipielle engasjement og praksis utfordrer lovverket. Mellomkirkelig råd anerkjenner hans engasjement og den humanistisk-kristne begrunnelse som ligger til grunn for det. Vi støtter hans kamp for å legge til rette for at ureturnerbare flyktninger som oppholder seg lovlig i landet, gis anledning til å arbeide.

Vistes engasjement reiser mange og viktige spørsmål, bl.a. om når det er etisk forsvarlig å benytte sivil ulydighet. Mellomkirkelig råd ønsker velkommen en åpen og offentlig debatt om bruken av sivil ulydighet i møte med samvittighetsspørsmål når en vurderer det slik at norsk lovverk bryter med menneskerettighetene.

Mellomkirkelig råd vil følge Viste-saken i tiden fremover med stor interesse. Vi er opptatt av at de menneskene saken gjelder må få sine juridiske rettigheter ivaretatt og bli møtt med omsorg i menigheter og lokalsamfunn. De trenger vår støtte og vår forbønn.

Saksorientering

Bakgrunn

Mellomkirkelig råd og Kirkerådet har i mange år engasjert seg i asyl- og flyktningpolitikken, både som høringsinstans på regjeringens forslag til endring i lover og forskrifter på feltet, på NOU-er og ved å uttale seg om slike spørsmål i det offentlige ordskiftet som enkeltaktør eller i samarbeid med andre sivilsamfunnsaktører på feltet.

En del av dette engasjementet har også knyttet seg til behovet for å få flest mulig ut som deltagere og bidragsyttere i samfunnet, deriblant i lønnet arbeid. Dette har ved gjentatte anledninger blitt kommentert i våre hørings svar opp gjennom årene.¹

Menneskets forvalteransvar for skaperverket står sentralt i kristen tenkning om arbeid. Vi er kalt til å leve ut Guds nestekjærlighet i møte med skaperverket og våre medmennesker. Retten til arbeid knytter seg blant annet til denne plikten og til alt hva den innebærer av mening i våre liv, både som individer og som del av et fellesskap.

Menneskerettslig reguleres retten til arbeid av Menneskerettighetskonvensjonens §23 og utfyllende i Den internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK). I norsk sammenheng (omtalt i den såkalte «Arne Viste-saken», se nedenfor) har striden stått om forståelsen av Grunnlovens § 110:

De statlige styresmaktene skal legge til rette for at ethvert arbeidsført menneske kan leve av arbeidet sitt eller næringsvirksomheten sin. Den som ikke selv kan forsørge seg, har rett til stønad fra det offentlige.

Denne paragrafen settes i sammenheng med Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) og artikkel seks i vedlegg 4, den tidligere nevnte internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter.

Saken mot Arne Viste

Den siste tiden har det gjennom rettssaken mot Arne Viste og hans bruk av arbeidskraft i firmaet Plog A/S blitt satt søkelys på retten til arbeid knyttet opp til en gruppe mennesker som i det norske samfunn ikke har fått lov til å arbeide, nemlig ureturnerbare asylsøkere.

I 2015 startet Arne Viste, med tilknytning til IMI-kirken i Stavanger, bemannings-selskapet Plog A/S, som siden den gang har formidlet arbeid til over 60 asylsøkere uten lovlig opphold i Norge. Engasjementet hans er begrunnet i hans kristne tro og humanistiske hensyn: Han ønsker konkret å hjelpe mennesker som ikke kan ansettes på vanlig måte, til å få jobb, og samtidig å utfordre lovverket som forbyr mennesker i denne situasjonen å jobbe. Viste har vært åpen om sine ansettelsesforhold, og har kun ansatt mennesker som ikke er i skjul for myndighetene. Han har fulgt alle pålegg som påligger en arbeidsgiver, og trukket alle avgifter og skatter til egen konto i bedriften for

¹ Se for eksempel Høringsuttalelse fra Kirkerådet om Endringer i utlendingsloven - midlertidig arbeidstillatelse (2016: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/for-medarbeidere/horingsuttalelser/hoeringssvar_endringer_utlendingsloven_midlertidig_arbeidstillatelse_august_2016.pdf) og Høringsuttalelse fra Kirkerådet om NOU 2017 - Integrasjon og tillit (Brochmann II-utvalget) (2017: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkeradet/2017/hoeringsuttalelse_kirkeradet_integrasjon_og_tillit_juni_2017.pdf).

fremtidig innbetaling. Han har dermed fulgt «oppskriften» for sivil ulydighet om åpenhet, etterrettelighet og ikke-voldelige virkemidler.

Viste har i lang tid ønsket å få saken sin opp for en domstol, for å få prøvd bestemmelsene i Utlendingsloven opp mot retten til arbeid slik den er nedfelt i Grunnloven og i menneskerettighetskonvensjonene. I november 2018 ble det klart at Viste var siktet for å ansette asylsøkere uten lovlig opphold i Norge. Saken kom opp for Oslo tingrett 30. september 2019, og dommen ble kjent 17. oktober 2019. Der ble han dømt til ett års betinget fengsel for å ha ansatt asylsøkere uten lovlig opphold i Norge. Viste er dømt for overtredelse av utlendingslovens paragraf 108 tredje ledd bokstav a.

Vistes firma Plog AS er dømt til å betale en bot på 1,5 millioner kroner. Dette er for overtredelse av utlendingslovens paragraf 108 tredje ledd bokstav a, jf. straffelovens paragraf 27. Plog AS dømmes også til å tåle inndragning av 1,4 millioner kroner, jf. straffelovens paragraf 67. Fullbyrding av straffen utsettes med en prøvetid på to år.

Viste anket dommen 25. oktober.

Menneskene det gjelder: De ureturnerbare

Det var en praksisendring i 2011 som førte til at asylsøkere med avslag på asylsøknadene sine fikk inndratt skattekortene. Intensjonen var at flere skulle returnere til sine hjemland. Etter åtte år virker det ikke som om denne endringen har økt antallet på returnerer i denne gruppen mennesker.

Ved utgangen av 2016 var det registrert drøyt 2 100 personer med utreiseplikt på norske asylmottak. Det er uklart hva det *totale* antallet mennesker er som lever i Norge i dag uten lovlig opphold, og dermed uten arbeidstillatelse.

Hvem som er *ureturnerbar* og hva som ligger i dette begrepet er avhengig av hvem du spør. En del medier omtaler «papirløse» (de som ikke har oppholdspapirer) som ureturnerbare. Politiet vil på sin side si at det nesten aldri er umulig for en person med avslag på asylsøknaden å returnere til hjemlandet, hvis personen ønsker å reise hjem. Det som kan sies med sikkerhet, er at årsakene til at de ureturnerbare fortsatt er i Norge, er ulike og sammensatte. En del frykter for sin sikkerhet ved retur, en del er ikke ønsket tilbake av sine hjemland, og en del har vært så lenge på flukt at de har liten eller ingen tilknytning til landet de kanskje en gang flyktet fra.

Zola-prisen til en politianmeldt aktivist

Arne Vistes arbeid har brakt ham en siktelse fra Oslo Politikammer, og det har også gjort ham til prisvinner når Zola-prisen for sivilt mot deles ut i Oslo torsdag 17. januar.

Av [Karl Eldar Evang](#)

TALSMANN FOR FORENINGEN AV TOLVTE JANUAR

STYRELEDER I ZOLA-PRISEN

Publisert: 17. januar 2019 Sist oppdatert: 05:53, 3. jul 2019

Arne Vistes arbeid har brakt ham en siktelse fra Oslo Politikammer, og det har også gjort ham til prisvinner når Zola-prisen for sivilt mot deles ut i Oslo torsdag 17. januar.

Hva får et menneske til å ønske å bli siktet av politiet og dratt for retten? Arne Viste fra Sola ønsket nettopp dette, og nå etter flere år har han lyktes i sitt forsett.

I 2015 startet han bemanningsselskapet Plog AS, og har siden satt over 60 ureturnerbare papirløse mennesker i arbeid. De har ikke lov til å arbeide etter bestemmelser i Utlendingsloven. Arne Viste har slik direkte utfordret Justisdepartementet og øvrige myndigheter om Grunnlovens bestemmelser om retten til å arbeide.

Høsten 2018 ble han siktet av Oslo Politikammer for noen av de ansettelsene som har skjedd gjennom Plog AS, og saken skal i løpet av våren opp i Oslo Tingrett.

Arne Viste så ved selvsyn hvordan situasjonen endret seg brutalt for lengeværende papirløse etter 2011, da Skattedirektoratet etter en praksisendring inndro skattekortene deres. Selv har han beskrevet hvordan en mann som var rammet spurte ham hvorfor dette skjedde? «Jeg vil bidra, men nå er alt ødelagt», sa han. Dette gjorde dypt inntrykk på Arne Viste, og han begynte å undersøke hva han kunne gjøre for å hjelpe.

Antallet papirløse i Norge er uvisst. SSB anslo i 2006 at det kunne være opp mot 18000 papirløse migranter i Norge, men det kunne også være langt mindre. At et menneske er papirløs betyr ikke, som mange kanskje vil tro, at det dreier seg om et menneske som mangler papirer. En papirløs person har ofte bunker med papirer, men mangler oppholdstillatelse i Norge. Det er dét papiret som betyr noe i denne sammenhengen.

De papirløse migranter omfatter blant annet de mennesker som har fått avslag på tidligere asylsøknad, men som av forskjellige grunner fortsetter å bli i Norge. Det kan dreie seg om mennesker fra krigsområder, eller fra totalitære stater. Det kan være mennesker fra Etiopia, Eritrea, fra Gaza eller Vestbredden, Iran, Kongo, Afghanistan, Syria eller Tsjetsjenia.

Papirløse mennesker har begrensede rettigheter på flere områder. De får ikke forebyggende helsehjelp, men bare såkalt nødvendig helsehjelp. Noe som i

praksis betyr avgrenset til øyeblikkelig hjelp. Mange aktører i helsefeltet har påpekt hvordan dette kan føre til unødige menneskelige lidelser. Og i verste fall om alvorlig sykdom blir oppdaget for seint, til fatale utfall.

Papirløse har heller ikke rett til å gå på videregående skole, noe som fører til at mange ungdommer som har gått på skole, må slutte.

Og papirløse har ikke rett til å arbeide etter bestemmelser i Utlendingsloven. Det er dette Arne Viste nå utfordrer direkte. Han mener at retten til å kunne arbeide er grunnlovsfestet. Han har derfor i sine egenlagde «arbeidstillatelser» for papirløse vist til Grunnlovens §110, slik den ble vedtatt av Stortinget i 2014, som sier: *Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske kan tjene til livets opphold ved arbeid eller næring.*

Videre skriver han: «Dersom en representant for statens myndigheter ikke anerkjenner lovligheten av denne arbeidstillatelse hjemlet i Grunnlov vil de bryte med forarbeidene til Grunnlovens §110, som sier: *...de som velges til Stortinget eller får myndighet i staten blir forpliktet til å realisere Grunnlovens pålegg. Deri ligger en større realitet og et dypere alvor enn de mer generelle løfter politikerne avlegger i sine programmer. Det kan ikke vedtas lover eller treffes disposisjoner som åpenbart og bevisst hindrer eller vanskeliggjør realiseringen av Grunnlovens pålegg.*»

Grunnen til at Arne Viste over tid har ønsket å bli anmeldt og siktet er at han vil ha rettslig prøving av retten til arbeid, slik den er nedfelt i Grunnloven og også i Menneskerettsloven, opp mot bestemmelsene i Utlendingsloven.

Utlendingsloven sier at man må ha lovlig opphold i landet for å kunne ta lønnet eller ulønnet arbeid. Han har derfor vært veldig frustrert over politiet i Stavanger, som flere ganger har henlagt saken hans på grunn av bevisets stilling, til tross for at realiteten i saken har vært kjent. Han anmeldte sågar i 2017 sin egen virksomhet til politiet, og da het det fra politiet: «Påtalemyndigheten har ikke funnet nok bevis for at Plog AS har gjort bruk av arbeidskraften til utlendinger som ikke har nødvendig tillatelse til å jobbe.»

Arne Viste ønsker å hjelpe alle de lengeværende papirløse til å kunne arbeide, ikke kun de han har hjulpet i jobb, derfor er han opptatt av å få en rettslig prøving.

Arne Viste er en verdig vinner av Zola-prisen fordi han over tid har utvist stort sivil mot og en usedvanlig utholdenhet i kamp for grunnleggende menneskerettigheter for en særlig utsatt del av befolkningen. Hans virksomhet gjennom Plog AS har utvilsomt hatt stor betydning for en gruppe mennesker som systematisk er blitt satt utenfor samfunnet, og som derfor ofte har blitt fanget i en hjelpeløs, passiv og fortvilet tilværelse. Han kunne ikke sitte stille lenger, han måtte gjøre noe.

Arne Viste er motivert i arbeidet sitt av det han kaller kristen medmenneskelighet og humanisme. Hans eksempel med konstruktiv handling og solidaritet er uhyre viktig i en tid hvor mye dreier seg om innstramning og strenghet mot asylsøkere og flyktninger.

Svært få er "ureturnerbare"

Fra politiet.no

VG satte tirsdag 10. mars søkelyset på det avisen kalte «ureturnerbare», altså utlendinger med ulovlig opphold i Norge som myndighetene ikke kan tvangsreturnere. Det er ett vesentlig poeng som kommer dårlig fram, nemlig at det er ytterst få som ikke kan returnere til sitt hjemland dersom de selv ønsker det. At det er vanskelig å tvangsreturnere noen, betyr ikke at de er «ureturnerbare». (Opprinnelig publisert 16.03.15)

Kronikken sto opprinnelig på trykk i VG 14. mars 2015. Kronikken er skrevet av daværende sjef PU Kristin O. Kvigne og UDI-direktør Frode Forfang.

Vi svekker verdien av asylinstituttet dersom vi ikke effektivt kan returnere personer som ikke fyller kravene for opphold, etter at det har vært grundig vurdert av myndighetene i to instanser. Da vil det være færre som selv bidrar aktivt til retur. Flere vil i stedet ignorere avslaget i håp om at det ordner seg før eller senere.

Prinsippet må være at det er norske myndigheter som bestemmer hvem som skal ha lovlig opphold i Norge. Et avslag på en asylsøknad må følges opp med en klar forventning om at man skal forlate landet. Da er ikke hjemreise frivillig. Det er en plikt. At noen hjemland gjør tvangsretur vanskelig eller umulig, endrer ikke på dette. For det er svært sjelden at noen ikke kan reise hjem hvis de selv aktivt medvirker til det. Norske myndigheter har egne ordninger for assistert retur i regi av International Organization for Migration (IOM). Over 1600 benyttet seg av denne ordningen i fjor, flere av dem til land der tvangsretur er vanskelig eller umulig å få til.

Arbeidet med tvangsreturer er komplisert. Etter folkeretten skal alle land ta imot egne borgere. Av ulike grunner gjør ikke alle land det. Økonomiske, sosiale og politiske grunner i hjemlandet kan alle bidra til å hindre tvangsreturer. For å kunne tvangsreturnere noen er det også nødvendig for norske myndigheter å etablere korrekt nasjonalitet og identitet. Under 10 prosent av de som søker asyl i Norge fremlegger noe form for identitetsdokument, og arbeidet med identitetsfastsettelse kan være både komplisert og tidkrevende.

Utlendinger som vil bo og arbeide i Norge trenger oppholdstillatelse. Det er ikke lett å leve uten lovlig opphold i Norge. Man har få rettigheter i samfunnet, til å ta lovlig arbeid, utdanning, helsehjelp eller annen hjelp fra samfunnet. Mange beskriver dette som å sette livet på vent, og returen hjem blir stadig vanskeligere etter som tiden går. Disse vil kunne være sårbare for rekruttering inn i det svarte arbeidsmarkedet og annen kriminalitet.

Derfor er det i alles interesse å bidra til at de som får avslag oppfatter og forstår at asylsaken da er over og at det er retur som gjelder.

Virkeligheten om de ureturnerbare

DEBATT: Når Sylvi Listhaug påstår at «det er veldig få, om noen, som er ureturnerbare», lurer vi på hva slags virkelighet hun forholder seg til.

PUBLISERT: 20.FEB.2017 18:38

Tor Berger Jørgensen
STYRELEDER, MENNESKER I LIMBO

Vi i [Mennesker i Limbo](#) kjenner atskillige som ikke har noen annen mulighet enn å bli i Norge. Uten arbeid. Uten bankkort. Uten rettigheter. Uten muligheter. Uten framtid. Mange av våre medlemmer har levd over ti år i Norge. Det er uverdige. Nå må myndighetene og politikerne ta dette opp og finne praktiske løsninger som i det minst gir mulighet til arbeid.

Firmaet Plog AS har gitt oss nytt håp. Eieren, Arne Viste, ansetter «papirløse» og formidler dem til arbeidssteder som ønsker å gi «papirløse» mulighet til å tjene, om det så er i mindre deltidsstillinger, til livets opphold. Se hans hjemmeside: www.dyktige.no.

Nedverdiggende og dehumaniserende

Mennesker i Limbo vil nå utfordre ideelle organisasjoner og menigheter og institusjoner til å kontakte Plog AS og få et ordnet ansettelsesforhold. Sylvi Listhaug kaller oss for uansvarlige, både avisa Dagen og Adresseavisen, i tillegg på sin egen Facebook-side, fordi vi oppfordrer til å gjøre noe ulovlig. Men skjønner ikke Listhaug hvor nedverdiggende og dehumaniserende de erfaringene mange «papirløse» har gjort gjennom årene.

Advokat Arild Humlen har nylig beskrevet dette i en [kronikk i Dagbladet](#). Han bruker som eksempel etiopiere og eritreere som blir sendt i «kafkalignende prosesser» mellom norske myndigheter og ikke kommer noen veg. Bakgrunnen er å finne i de historiske forhold som frigjøringen av Eritrea fra Etiopia og påfølgende krigføring, skapte med de vanskelighetene det medfører når det gjelder tilstrekkelig dokumentasjon av identitet. Kjenner ikke Listhaug til denne typen problemer? Som faktisk gjør retur umulig.

Humanitære hensyn

Andre av våre medlemmer vil for sitt bare liv ikke returnere. De er redde. Livredde. Og vi har erfaringer som tilsier at det kan gå skikkelig dårlig ved retur. På tross av norsk vurdering at det ikke er knyttet risiko til retur. Noen har, ikke minst gjennom barn som er blitt født og har vokst opp her, blitt sterkt knyttet til Norge over at de ikke ser noen annen fremtid enn her i landet. Vi vil også tale deres sak, selv om vi ser at dette kan være utfordrende.

Dette dreier seg om elementær medmenneskelighet eller såkalt «humanitært grunnlag» som nå dessverre synes å settes til side av «innvandringspolitiske hensyn».

Når en kommer tett inn på slike skjebner hvor humanitære hensyn ikke lenger synes å telle med, berøres og berøves selve det verdimeslige grunnlaget for samfunnet vårt.

Har støtte i Grunnloven

Det går altså medmennesker i blant oss som lever i konstant nødssituasjon. Det utfordrer vår medmenneskelighet selv om det beveger seg mot ytterkanten av gjeldende lovverk. Men her kommer Grunnloven oss til hjelp. I [Grunnlovens §110](#) heter det: «*Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske kan tjene til livets opphold ved arbeid.*» Dette er klar tale. Det er arbeidsdyktige mennesker det dreier seg om.

Grunnlovens menneskerettigheter gjelder, om vi forstår juristene rett, «horisontalt», i den forstand at Grunnloven legger plikter også på privatpersoner som oss. Det er med andre ord et ansvar både for stat og enkeltmennesker å bidra til at det legges til rette for at ethvert arbeidsdyktig menneske kan tjene til livets opphold ved arbeid. Det er i Grunnlovens og menneskerettens ånd vi nå handler. Vi mener et slikt hensyn burde styre norsk lovgivning på feltet. Og håper at dette vil kunne dokumenteres i en rettssak.

Slik vi ser det, dreier det seg uansett om en form for nødverge, fordi dette dreier seg om medmennesker behov for mat, beskyttelse mot vær og vind, helsehjelp og behovet for sosialt fellesskap. Vi ser ikke det vi nå oppfordrer til som uansvarlig, men tvert imot som ansvarlig i forhold den forpliktelsen vi har som medmennesker til å søke å hjelpe medmennesker i nød – og til å få prøvet lovligheten, slik Arne Viste gjør gjennom sin virksomhet.

Støtte fra Per Sandberg?

Vi har over tid henvendt oss til politikere, men det er liten vilje til å ta i denne saken verken i regjeringspartiene eller Arbeiderpartiet. Riktignok uttalte Per Sandberg i 2015, i et møte med folk knyttet til dagens *Mennesker i Limbo*, at nettopp de var politikernes dårlige samvittighet og at ingen våget å gjøre noe av frykt for konsekvensene med alle som da ville komme til Norge og skjule seg for myndighetene til det var gått så lang tid at de måtte bli tilkjent oppholdstillatelse. En slik tiltrekningseffekt er høyst tvilsom. Sandbergs uttalelser er gjengitt på NRK-dokumentaren Motvind med den talende overskriften: «[Dei som ikkje er.](#)»

Vi ber om et møte

Nå ber vi derfor innvandrings- og integreringsministeren om et møte med medlemmer hos oss, slik at hun kan få høre hvordan vår virkelighet fortøner seg. Du har vist mot til å gå ut blant folk, og møte dem der de er. Nå synes vi du burde komme og møte noen av våre ureturnerbare medlemmer og høre deres historier. Vi forstår at du ikke kan blande deg inn behandlingen av enkeltsaker, eller ta opp juridiske drøftinger med oss. Men vi ønsker rett og slett å snakke med deg om liv som har stanset opp – og hvor vi kan forklare hvorfor vi er desperate etter å få arbeid.

PS. Om omstendighetene skulle gjøre dette til en gjenvissitt av Per Sandberg (som skal vikariere for Sylvi Listhaug når hun går ut i morspermisjon), møter vi gjerne ham igjen.

Når rett blir urett

Rettferdskonferansen ved: Erhard Hermansen, Norges Kristne Råd, Andreas Andersen, Misjonsalliansen, Guro Almås, Mellomkirkelig råd for Den norske kirke, Knut Hallen, Samarbeid menighet og misjon, Den norske kirke, og Per N. Bondevik, leder av styringsgruppa Rettferdskonferansen.

Uretturnerbare asylsøkere lever sine liv nederst på samfunnets rangstige, uten rett til arbeid eller skolegang, og med svært begrenset tilgang til helsetjenester og økonomiske velferdsytelser.

Arne Viste ble dømt til ett års betinget fengsel for å ha ansatt uretturnerbare asylsøkere uten lovlig opphold i Norge i bemanningsselskapet Plog. Viste har anket dommen, og understreker at hans motivasjon fra dag én har vært å bidra til en rettslig avklaring av hvorvidt denne gruppen har rett til arbeid.

Geir Toskedal, arbeids- og sosialpolitisk talsmann i KrF, har uttalt «KrF mener at alle er tjent med at folk kan brødfø seg selv og sin familie. Det er bra for enkeltmennesker og det er bra for samfunnet. KrF mener vi må gjeninnføre arbeidstillatelse for lengeværende asylsøkere som har fått endelig avslag, men som ikke kan returneres til hjemlandet».

Uretturnerbare asylsøkere lever sine liv nederst på samfunnets rangstige, uten rett til arbeid eller skolegang, og med svært begrenset tilgang til helsetjenester og økonomiske velferdsytelser. Dommen mot Arne Viste har på nytt vist oss hvorfor vi trenger et regelverk som sikrer uretturnerbare asylsøkere mulighet til å ta ordinært og lovlig arbeid.

Vi kan ikke skjønne noe annet enn at det vil være det beste for både de uretturnerbare selv og for samfunnet at arbeidsføre mennesker får muligheten til å skaffe seg inntekter til livsopphold under lovlige og ordnede forhold. Dette vil redusere faren for at de dras inn i svart arbeid og moderne slaveri. Og vil vi være en nasjon hvor personer vi anerkjenner må oppholde seg lenge i landet ikke får lov til å jobbe og betale skatt? Mange av oss vil ikke det.

Den uredde, praktiske og strategiske måten Arne Viste har fremmet rettighetene til noen av de aller mest utsatte i samfunnet vårt, har berørt og inspirert mange mennesker, inkludert oss. Selv er Viste krystallklar på at han ser arbeidet hans med Plog som et kall fra Gud – ikke primært for å hjelpe enkeltmennesker, selv om han også gjør det – men for å kjempe mot et system som holder mennesker nede og som han anser som dypt urettferdig.

Som så mange andre som kjemper for menneskerettighetene rundt om i verden, er Viste villig til å la kampen for undertryktes rettigheter gå foran egne interesser, og er villig til å risikere fengselsstraff for denne saken. Det er dypt inspirerende. Denne saken handler likevel ikke om Viste, men om de mange som daglig tar straffen for et urettferdig og nedverdiggende system.

Grunnlovens §110 sier at «De statlige styresmaktene skal legge til rette for at hvert arbeidsført menneske kan leve av arbeidet sitt eller næringsvirksomheten sin. Den som ikke selv kan forsørge seg, har rett til stønad fra det offentlige». Grunnlovparagrafen handler altså om en individuell rett til ikke å bli hindret i å brødfø seg og sin familie. Denne retten til ikke å bli hindret, utløser ikke noen rett til å kreve seg tilvist arbeid fra det offentlige.

Det absurde ved dagens praktisering regelverk og som dommen mot Arne Viste understreker, er at de ureturnerbare får lov til å oppholde seg i Norge, men ikke lov til å ta lovlig arbeid for å betale for mat og bolig, og dermed lett ender opp i svart arbeid.

Ureturnerbare asylsøkere som lever i fastlåste situasjoner, uten rett til grunnleggende helse- og velferdstjenester eller muligheten til å forsørge seg selv, er en uholdbar tilværelse for den enkelte, og er uheldig i et samfunnsperspektiv. Ureturnerbare asylsøkere opplever ofte å være i en negativ sirkel der situasjonen stadig blir mer fastlåst, samtidig som risikoen for utnyttning øker.

Selv om dommen ikke er overraskende, er det likevel skuffende at den ikke i større grad begrunner hvorfor grunnloven ikke er relevant i denne sammenheng. Det er en dom som ikke gir noe positivt til den gruppen mennesker det dypest sett handler om.

Grunnloven forplikter staten å legge til rette for ethvert arbeidsdyktig menneske. Hvor finner staten rommet for å nekte noen tilgang til jobb i Norge?

I denne saken bør Norge se til Sverige. Myndighetene må la asylsøkere med endelig avslag, men som ikke kan sendes tilbake, få en sjanse til å få søke arbeidstillatelse. Våre politikere må sikre et regelverk som gir ureturnerbare asylsøkere tilgang til ordinært og lovlig arbeid.

Sett fra kirkens side handler det Arne Viste gjør om kristen nestekjærlighet. Det handler om å stå opp for mennesker og deres grunnleggende rettigheter. Det handler om å gi mennesker muligheter til å bruke sine evner og krefter under ordnede forhold, til beste for seg selv og storsamfunnet. Jesus jobbet alltid for de svakeste i samfunnet – uavhengig av hva som var ansett som sosialt akseptabelt. Han var radikal og utfordret myndighetene der han mente de tok feil.

Nå er det vår tur til å stå opp for det som er rett. Vi ber om, og forventer, at våre folkevalgte tar de grep som er nødvendige for å sikre at dommen fra Oslo tingrett ikke blir stående som fasiten for hvordan vi behandler noen av våre mest utsatte medmennesker. Om det betyr oppgradering av lov- og regelverk har vi full tillit til at Stortinget er i stand til å gjøre de endringer som må til, slik at også ureturnerbare asylsøkere kan bruke sine evner, betale skatt og bidra i samfunnet på en konstruktiv måte.